

Ministarstvo
za rad, zapošljavanje,
boračka i socijalna
pitanja

Rodna ravnopravnost u Srbiji

2014.

1

Metodologija

- **U ovoj studiji sprovedena je anketa na opštoj populaciji korišćenjem metoda licem-u-lice, na reprezentativnom uzorku građana Srbije starih 15 i više godina**
- Uključeno je bilo 1204 ispitanika/ce a uzorak je po svojim tehničkim karakteristikama i principima uzorkovanja troetajni, stratifikovani slučajni uzorak.
- Uzorački okvir čine teritorije biračkih mesta.
- Stratifikacija je vršena po regionu i tipu naselja, a tri etape, koje obezbeđuju slučajnost uzorka, predstavljaju: izbor uzoračkih tačaka, odnosno teritorija biračkih mesta uključenih u istraživanje (verovatnoća izbora proporcionalna veličini biračkog mesta izražene preko broja upisanih birača), izbor domaćinstva (korišćenja tzv. tehnike slučajnog koraka, ili engl. Random Route) i izbor ispitanika (korišćene Kišove tablice).
- Uzorak je činilo ukupno 157 uzoračkih tačaka, a prikupljanje podataka sprovedeno je u periodu između 23. maja i 3. juna 2014. godine.

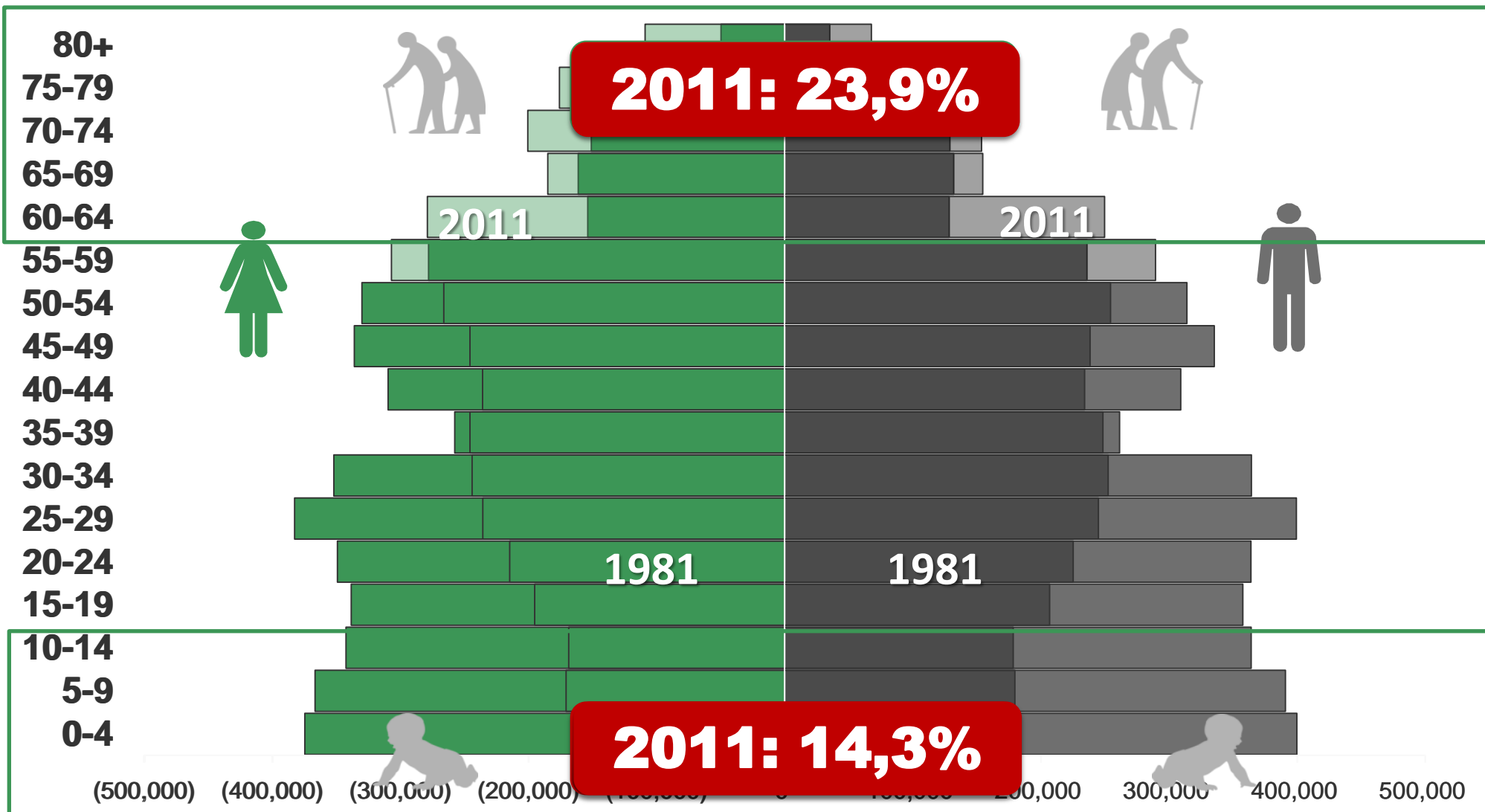
2

Kontekst

ZNAČAJNE DEMOGRAFSKE PROMENE, KOJE SU DEO OPŠTEG TRENTA U EVROPI, NE ZAIBILAZE NI SRBIJU

5

Činjenica da je prosečna dužina životnog veka kod žena već, da ranije odlaze u penziju i imaju realno niže prihode od muškaraca ukazuju na nepovoljan položaj žena naročito u starijem životnom dobu.

6

65 i više godina

78%

22%

Činjenica da je prosečna dužina životnog veka kod žena veća, da ranije odlaze u penziju i imaju realno niže prihode od muškaraca ukazuju na nepovoljan položaj žena naročito u starijem životnom dobu.

7

65 i više godina

OD TOGA 73% ŽENE

OD TOGA 64% ŽENE

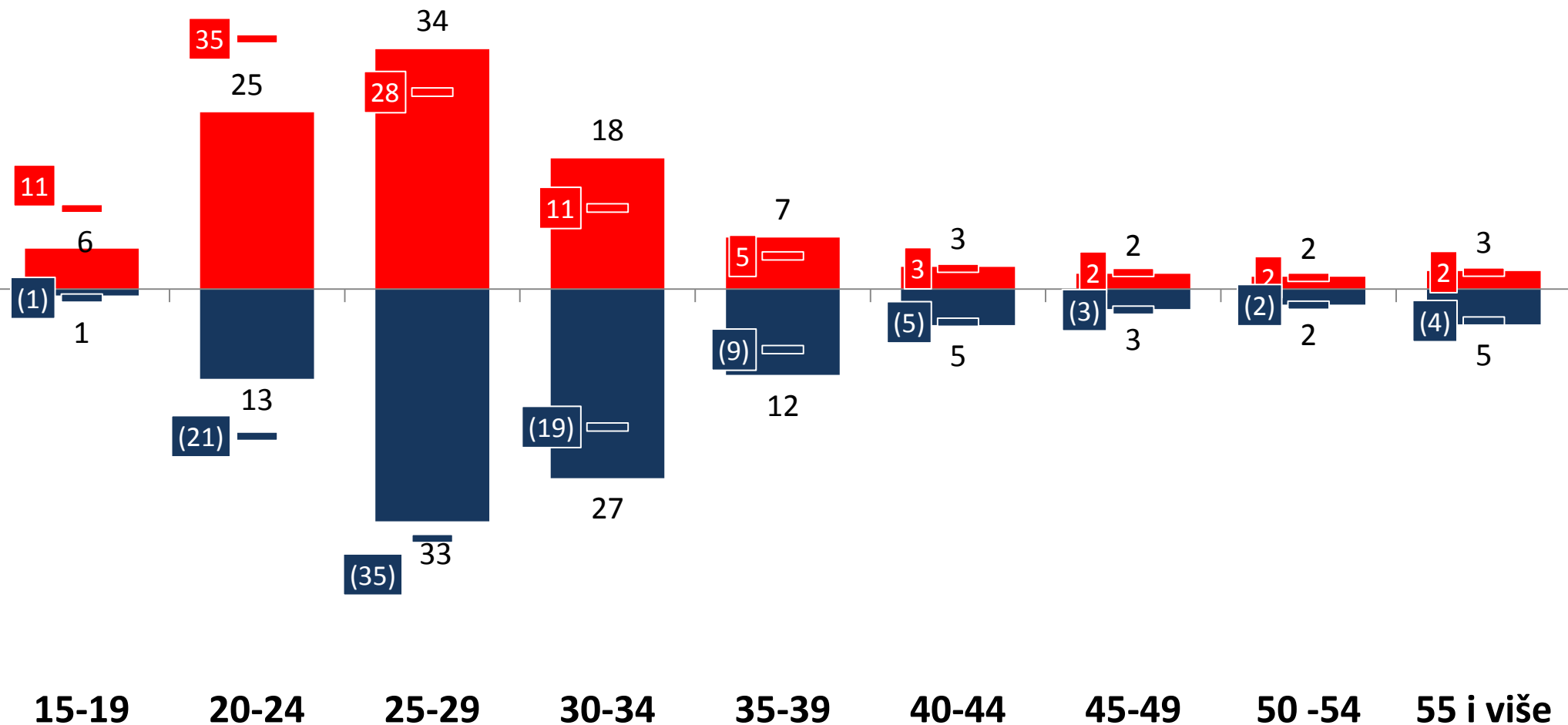
UKUPNO 36% SAMAČKIH DOMAĆINSTAVA

UKUPNO 28% OSOBA SA INVALIDITETOM

9 OD 10 NEPISMENIH (65+) OSOBA SU ŽENE

Registrovano je značajno pomeranje prosečne starosti pri sklapanju braka ka kasnijim uzrastima. Ipak, žene i dalje ranije od muškaraca ulaze u brak

■ % Žene 2011.   ■ % Muškarci 2011.   — % Žene 2002.   — % Muškarci 2002.

Istraživanje o korišćenju vremena, koje je sproveo Republički zavod za statistiku, pokazuje ogromnu razliku po osnovu neplaćenog posla između muškaraca i žena.

Učešće u obavljanju neplaćenih poslova

95%

77%

05:08h

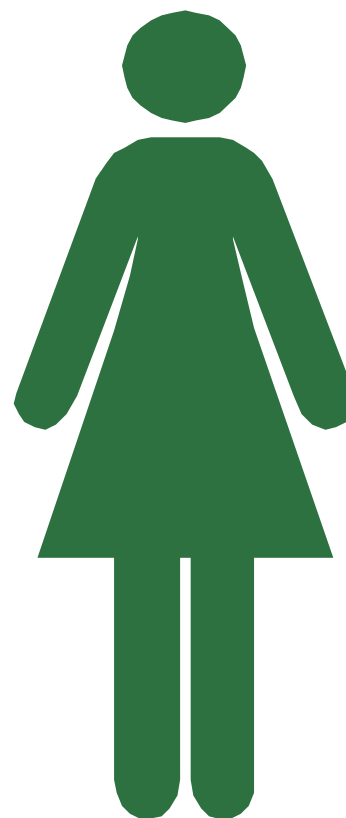
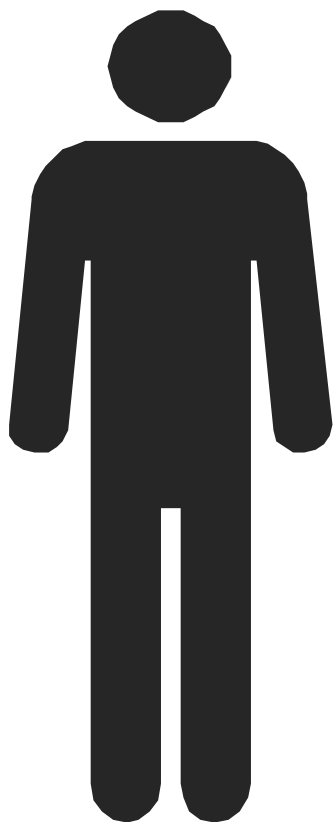
02:58h

Takođe, isto istraživanje ukazuje na značajnu razliku po polu prema redukovanju broja radnih sati kada uobičajene usluge čuvanja dece nisu dostupne. Od svih osoba koje su morale da smanje broj radnih sati zbog nedostupnosti čuvanja dece žene čine 63%, a muškarci tek 37%.

42% žena koje živi u braku ili partnerskom odnosu, učešće supruga odnosno partnera u obavljanju kućnih poslova ocenjuje kao zadovoljavajuće a 38% kao osrednje

ZAKON KAŽE...

3

Razlikovanje po osnovu pola

KO JE U POVLAŠĆENOM POLOŽAJU?

13

ŽENE: 10%

MUŠKARCI: 65%

Oblasti života u kojima su razlike između muškaraca i žena najizraženije

15

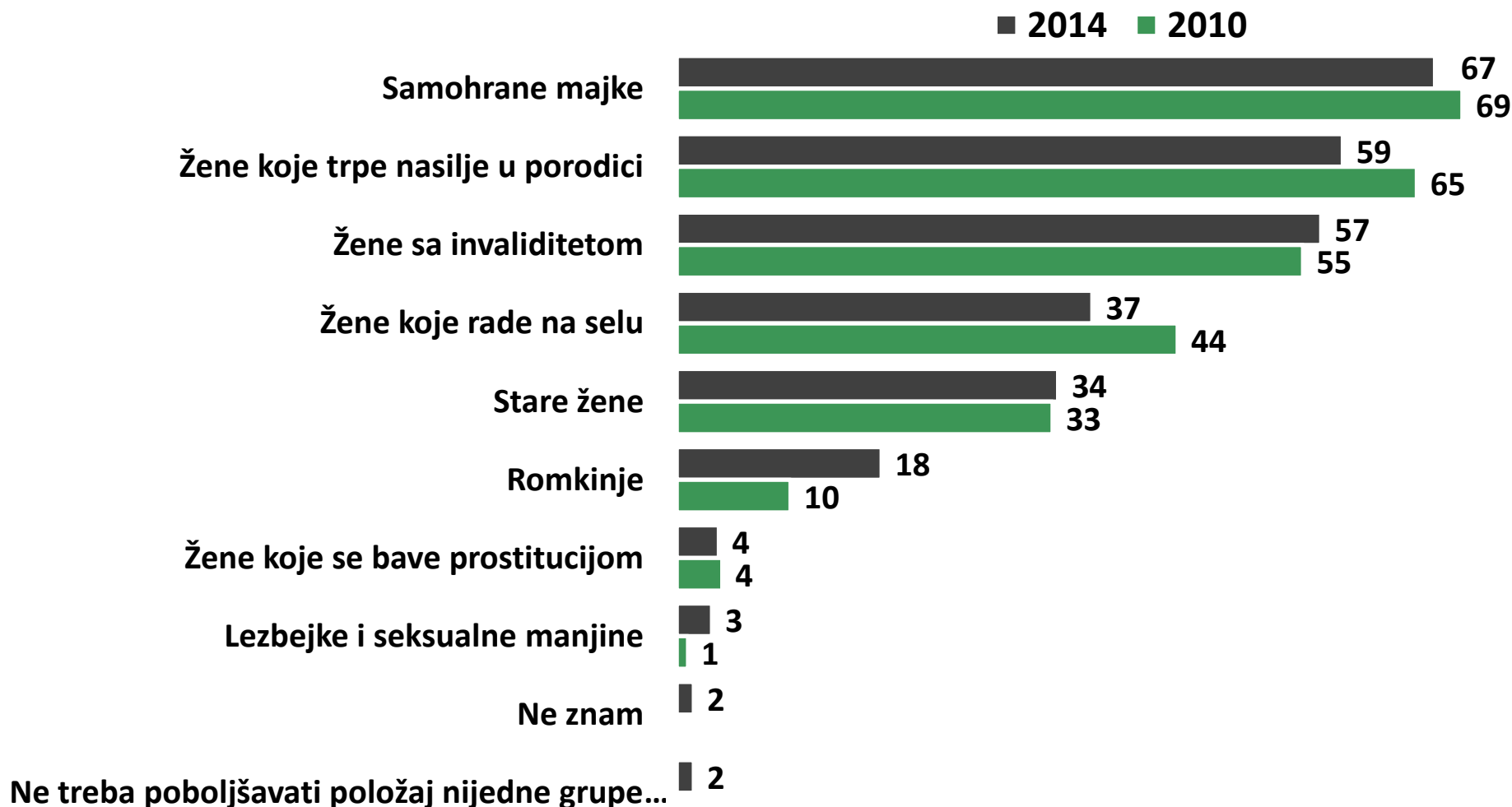
- U kojoj oblasti života biste rekli da su razlike između muškaraca i žena izražene u najvećem stepenu?
- Baza: Oni/e koji smatraju da muškarci i žene u Srbiji nisu u potpunosti ravnopravni; 87% ukupne populacije.

Ugrožene grupe žena kojima najpre treba pomoći

16

Da li smatrate da treba preduzeti mere kako bi se pružila pomoć posebno ugroženim grupama žena? Kojim grupama treba najpre pomoći? Ukupna populacija.

LIČNO ISKUSTVO SA NEJEDNAKIM TRETMANOM PO OSNOVU POLA

17

23% svih građana i građanki Srbije ima lično iskustvo sa nejednakim tretmanom po osnovu pola.

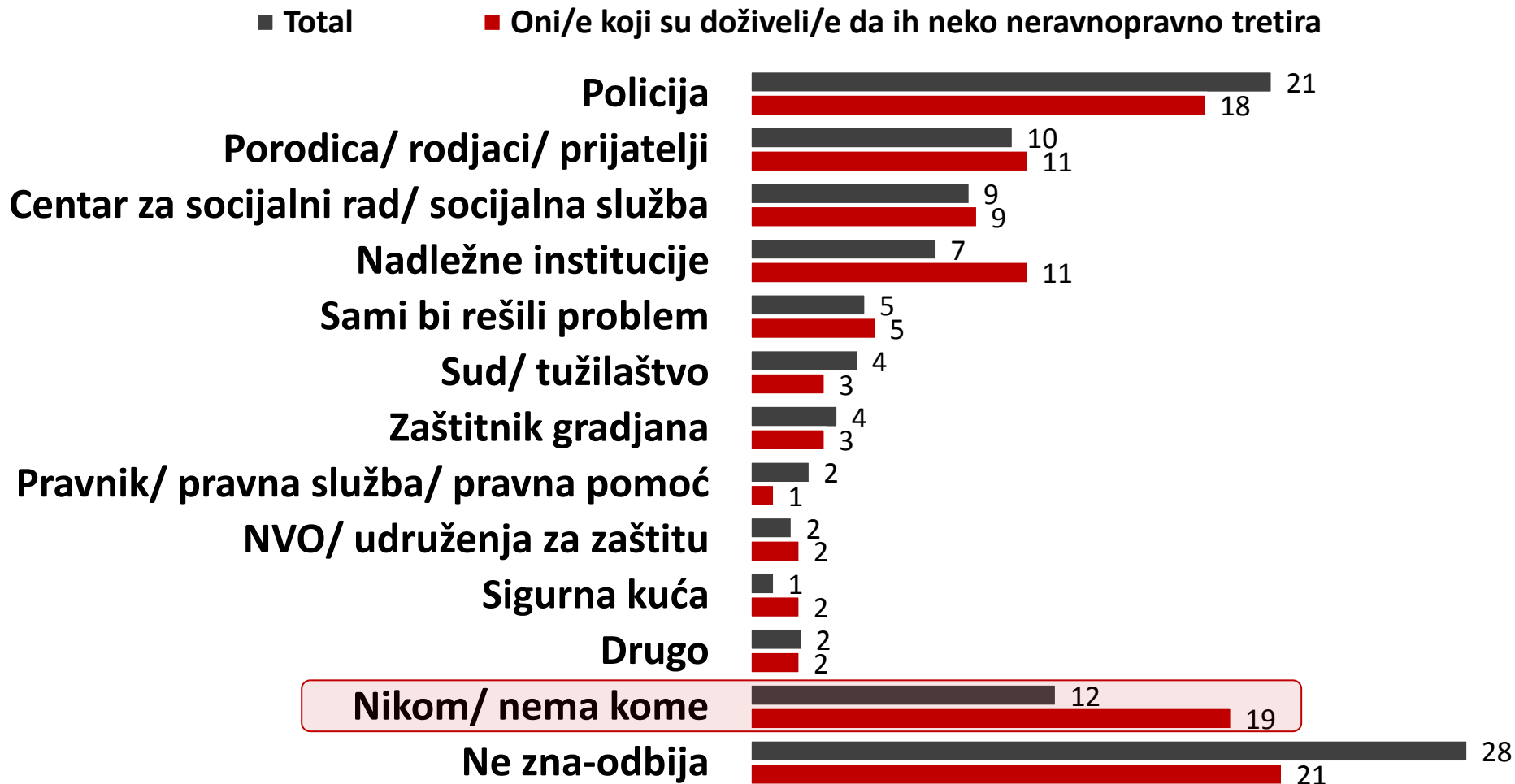

- Gotovo svaka peta žena (18%) navodi da je bila neravnopravno tretirana u svojoj porodici samo po osnovu pola, dok to isto iskustvo sa njima deli svega 2% muškaraca. Tačnije, 5% žena naspram 1% muškaraca navodi im se to dogodilo jedanput, a 13% žena u poređenju sa 1% muškaraca da su više puta bile predmet diskriminacije u porodici.
- Osobe preko 60 godina starosti, razvedene osobe, kao i udovci/udovice češće navode da su imali iskustva sa diskriminacijom u porodici. Žene češće spominju da su imale neravnopravan tretman samo zbog svog pola i u odnosu sa zvaničnim institucijama (14% žena, 4% muškaraca), kao i u odnosu sa komšijama i poznanicima (4% muškaraca, 11% žena).

Institucije/osobe kojima bi se građani obratili za pomoć u slučaju neravnopravnog tretmana

18

Ukoliko biste se susreli sa tim da Vas neko tretira neravnopravno samo zato što ste žena (ukoliko je reč o ženskom ispitaniku) odnosno muškarac (ukoliko je reč o muškom ispitaniku), kome biste se najpre obratili za pomoć? Ukupna populacija. Oni/e koji su imali iskustvo sa neravnopravnim tretmanom po osnovu pola: 23% ukupne populacije.

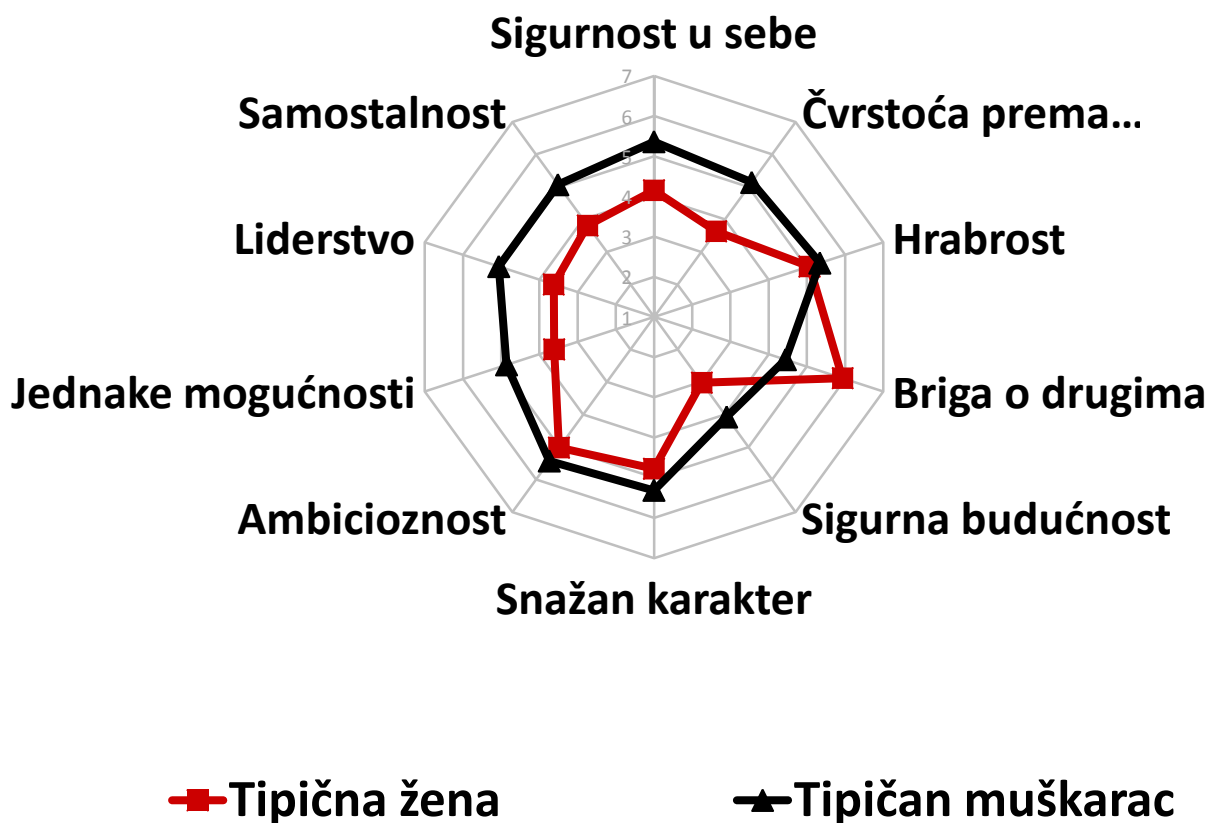
4

Stavovi o položaju žena i muškaraca u našem društvu

Percepcija tipične žene i tipičnog muškarca u Srbiji. Opšta populacija.

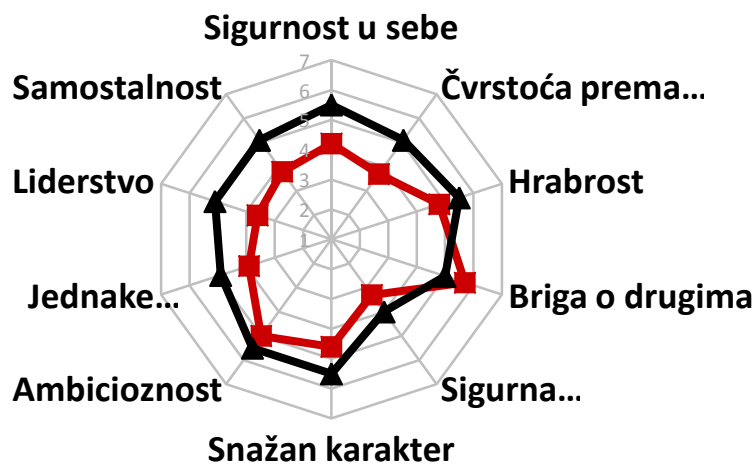
Koristeći sledeće parove atributa, probajte da opišite jednu TIPIČNU ŽENU/jednog TIPIČNOG MUŠKARCA u Srbiji. Za svaki par atributa možete dati samo po jednu ocenu. Ako smatrate da tipičnoj ženi/tipičnom muškarcu u Srbiji više odgovara atribut sa leve strane dajte ocenu -3 a ako mislite da više odgovara atribut sa desne strane dajte ocenu +3. Za svaki od parova atributa možete dati bilo koju ocenu od -3 do +3. Ukupna populacija

Percepcija tipične žene i tipičnog muškarca u Srbiji. Opšta populacija.

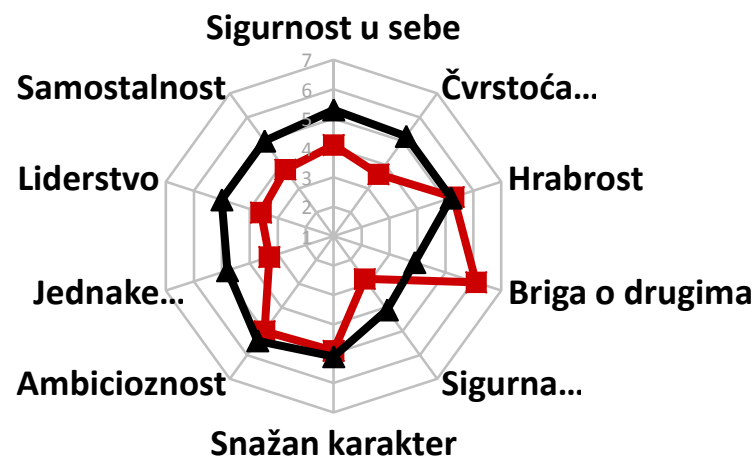
Koristeći sledeće parove atributa, probajte da opišite jednu TIPIČNU ŽENU/jednog TIPIČNOG MUŠKARCA u Srbiji. Za svaki par atributa možete dati samo po jednu ocenu. Ako smatrate da tipičnoj ženi/tipičnom muškarcu u Srbiji više odgovara atribut sa leve strane dajte ocenu -3 a ako mislite da više odgovara atribut sa desne strane dajte ocenu +3. Za svaki od parova atributa možete dati bilo koju ocenu od -3 do +3. Ukupna populacija

MUŠKARCI

—■— Tipična žena   —▲— Tipičan muškarac

ŽENE

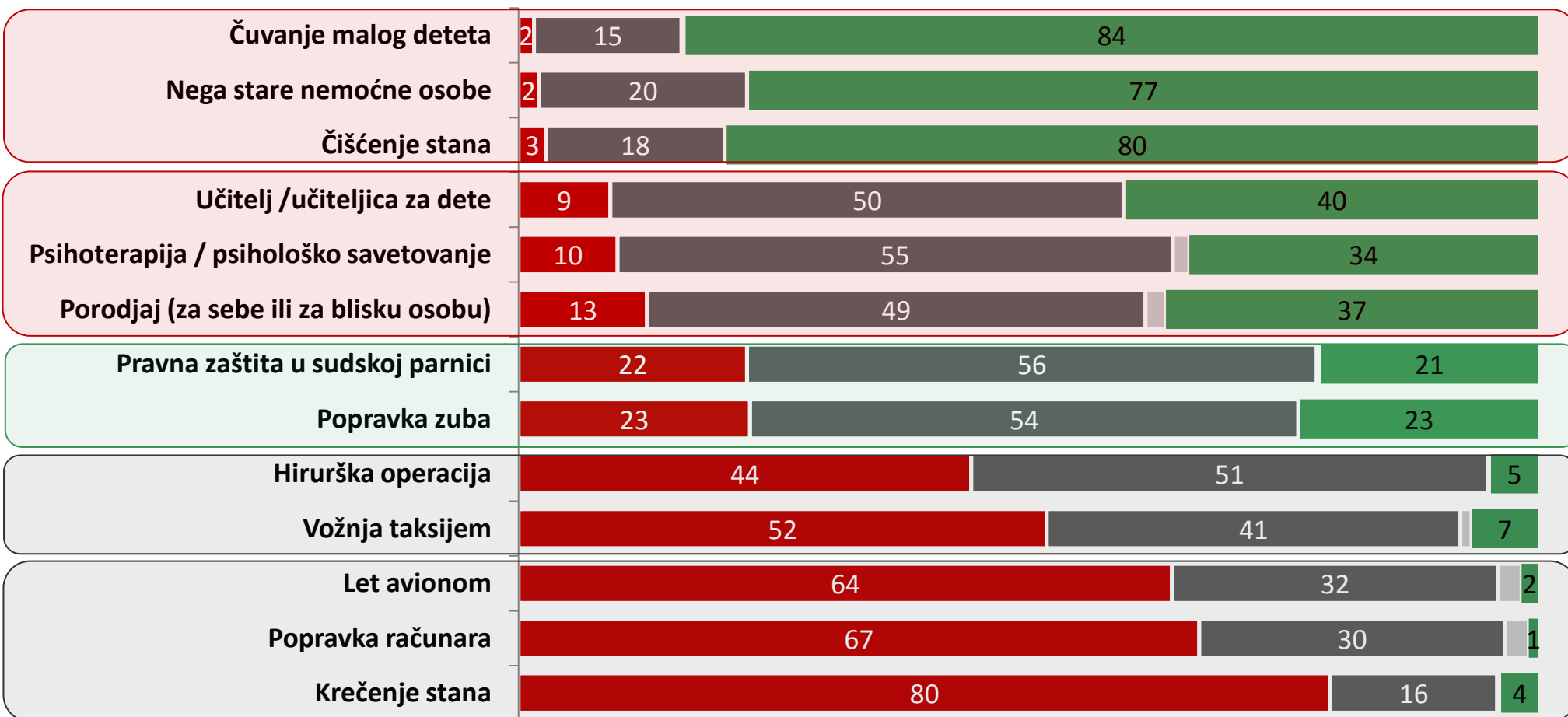

—■— Tipična žena   —▲— Tipičan muškarac

Preferencija obavljanja različitih zanimanja od strane žene/muškarca

Zamislite da vam treba stručna osoba za neku uslugu. Ako biste mogli da birate, koga biste izabrali za sledeće usluge, da li biste pre izabrali muškarca ili ženu, ili vam je svejedno? Ukupna populacija.

■ Muškarac   ■ Svejedno   ■ Ne mogu da ocenim   ■ Žena

INDEX RODNE RAVNOPRAVNOSTI

- 26 tvrdnji – Dve usko povezane dispozicije: rodna ravnopravnost u javnoj sferi i rodna ravnopravnost u privatnoj sferi (pre svega u delu koji se tiče roditeljskih i bračnih uloga)

100

2010 : 56.8

2014 : 58.1

Pozitivno:

Najbolji način za ženu da bude nezavisna osoba je da ima svoj posao

84%

Skoro 80% smatra da rad žene u kući i porodici treba uračunati u penzioni staž

Normalno je da muškarci i žene ravnopravno dele poslove u domaćinstvu s obzirom na to da i jedni i drugi rade van kuće

78%

57% navodi da im je prihvatljivo da otac uzme odsustvo i stara se o detetu ukoliko žena ima bolje plaćen posao

Ipak!

17% je saglasno sa tim da bi muškarci trebalo da imaju više prava da dobiju posao kada postoji manjak radnih mesta

8% građana/ki deli mišljenje da je fakultetsko obrazovanje manje važno za devojke nego za mladiće

Porodica i kuća „trpe“ ukoliko je žena zaposlena:

53% malo dete (predškolskog uzrasta) verovatno će patiti ukoliko je majka zaposlena

50% za dobrobit dece je optimalno da muškarac zarađuje, a žena se posveti porodici

45% briga o deci je pre majčina nego očeva dužnost

36% uspešne poslovne žene neminovno moraju da zanemare svoju porodicu

42% veća plata žene u poređenju sa platom muškarca neizbežno dovodi do problema u porodici

Uloge supruge i majke visoko su vrednovane od strane građana/ki Srbije:

77% smatra da žena nije u potpunosti ostvarena u životu ako nije majka, a 70% da je interes svake nacije da žene rađaju što više dece

Visok procenat stanovništva (73%) navodi da su žene generalno srećnije ako su udate jer prirodno imaju potrebu da zasnuju porodicu

Takođe, skoro dve trećine stanovnika/ca deli mišljenje da je normalno da žena promeni prezime pri stupanju u brak (61%)

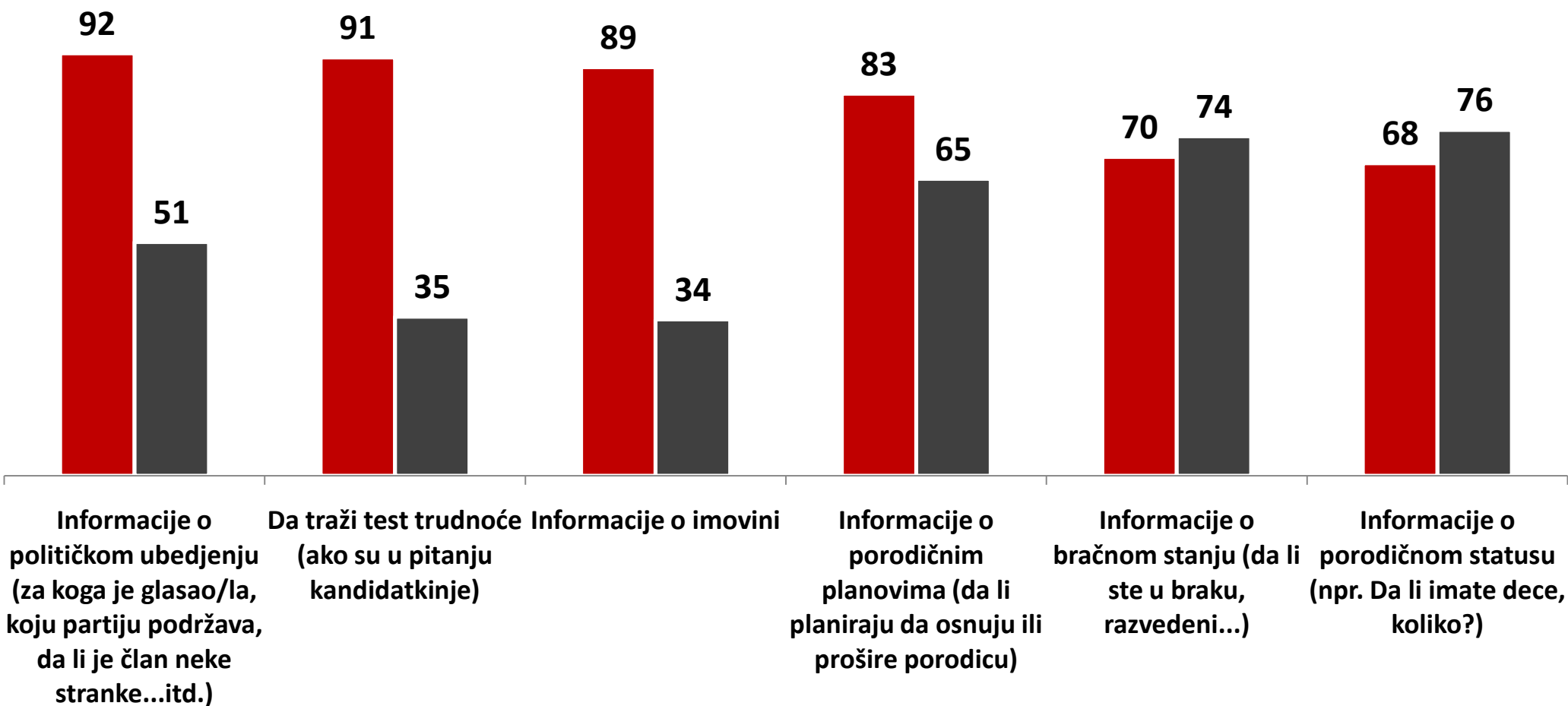
5

Ravnopravnost u poslovnoj sferi

(Ne)prihvatljivost i percepcija učestalosti traženja informacija od kandidata i kandidatkinja prilikom zapošljavanja

■ % Nije prihvatljivo ■ % Često se dešava

(NE)JEDNAKE ŠANSE PRILIKOM ZAPOŠLJAVANJA

- 71% veruje da su žene na konkursima za posao češće bile odbijene nego muškarci sa opravdanjem da posao nije za pripadnice njihovog pola ili zbog starosti (65%), što je značajno više nego 2010. godine
- Osam od deset građana/ki Srbije veruje i da je ženama posao češće ugrožen zbog porodičnih obaveza (2014: 81%; 2010: 78%)
- 73% veruje da su žrtve uznemiravanja na poslu češće žene
- Svaki treći građanin/građanka Srbije (33%) navodi da zna za slučaj seksualnog uznemiravanja na poslu u svom okruženju.

Diskriminacija žena zbog korišćenja trudničkog, odnosno porodiljskog odsustva:

Četvrtina građana/ki (24%) navodi da je čula da je žena raspoređena na lošije radno mesto nakon trudničkog/porodiljskog odsustva

38% stanovništva navodi da je upoznato sa slučajem da je žena dobila otkaz zbog toga što je otišla na trudničko ili porodiljsko odsustvo

Otpuštanje nakon trudničkog/porodiljskog odsustva češće navode stanovnici/ce centralne Srbije, a ređe ljudi koji žive u Beogradu

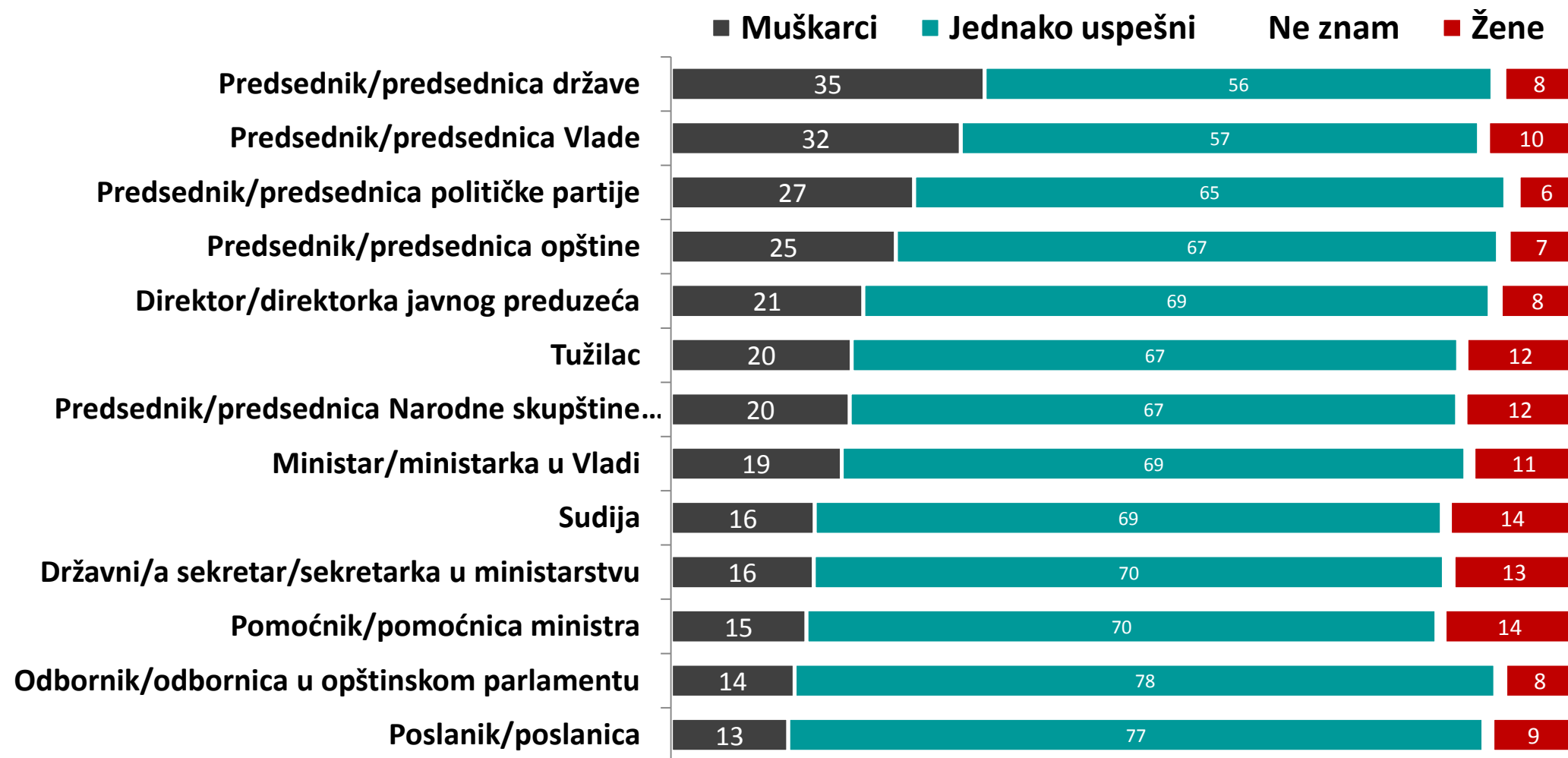
6

Ravnopravnost u političkom životu

Percepcija uspešnosti obavljanja zanimanja od strane muškarca ili žene

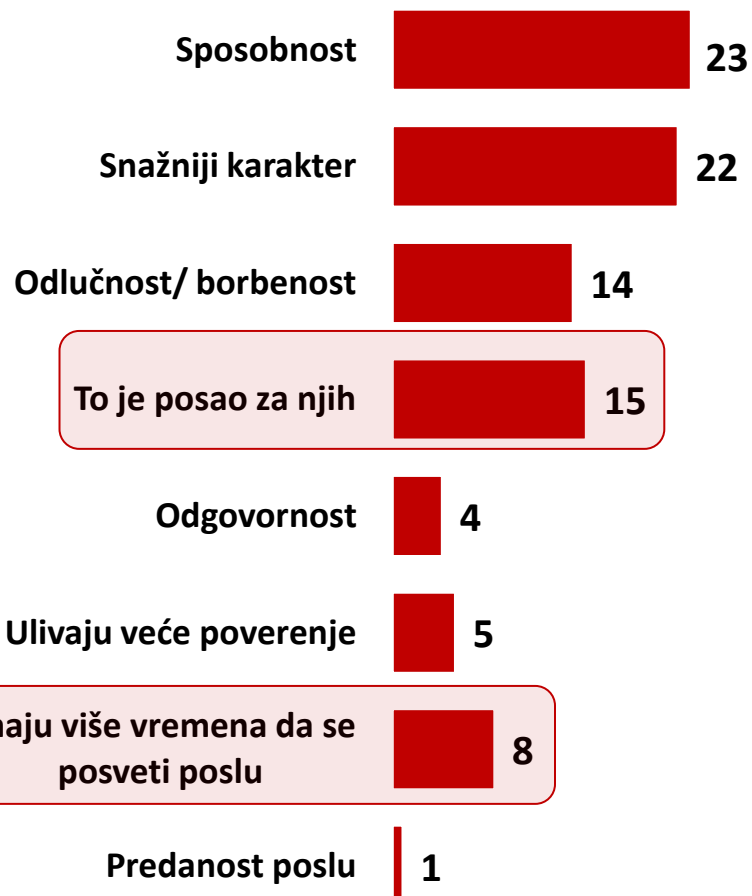
Generalno, kada su u pitanju sledeća zanimanja, šta mislite ko bi ih uspešnije obavljao: muškarci, žene, ili bi bili jednako uspešni?
Ukupna populacija.

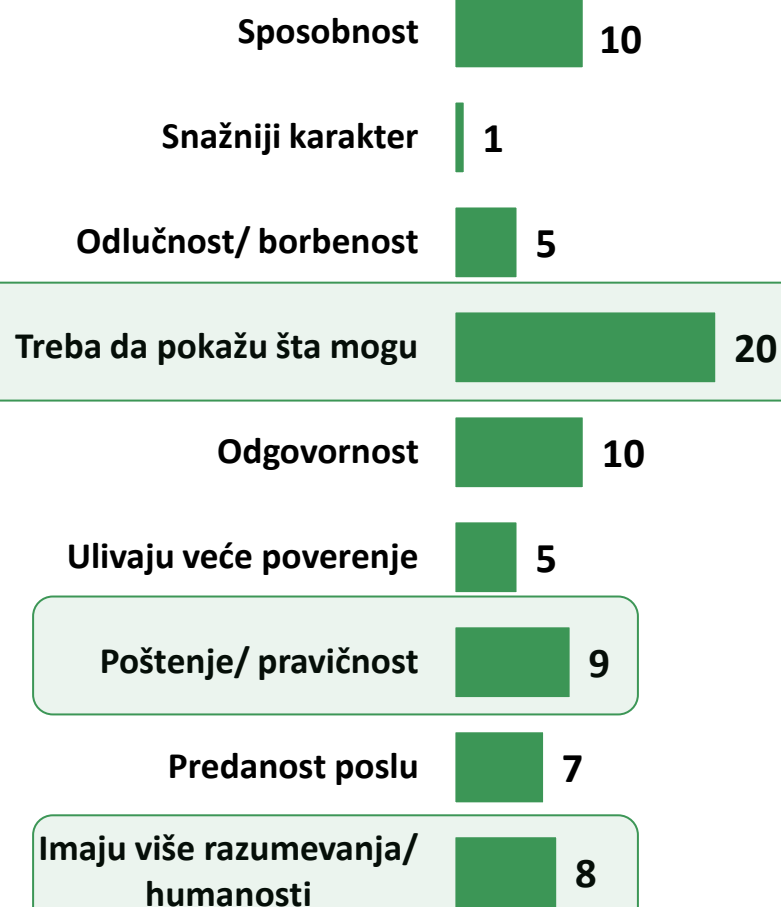
Odabir muškarca ili žene između dvoje poslanika istih kvalifikacija

56% ne bi biralo na osnovu pola

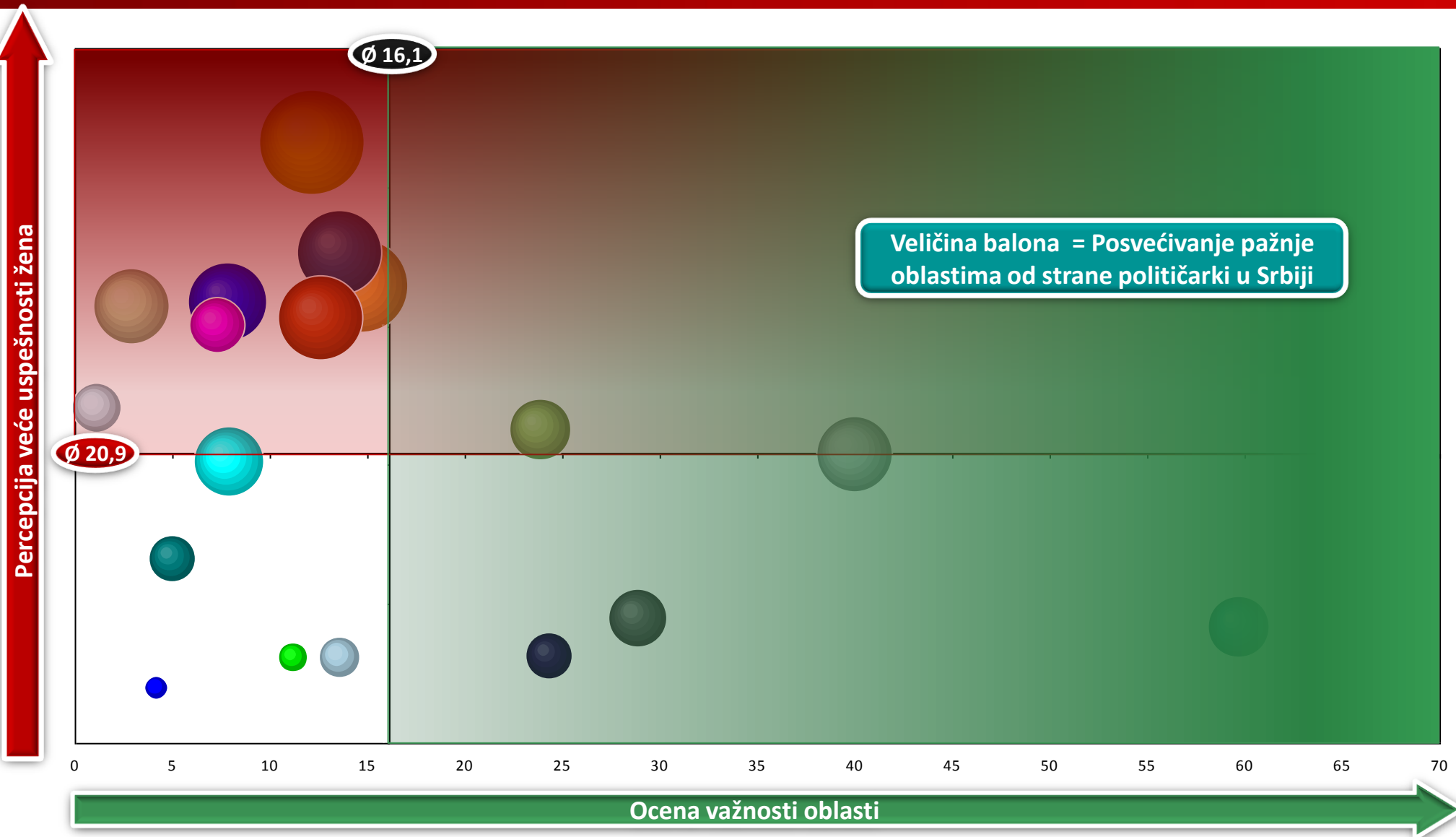
18% MUŠKARCA

16% ŽENU

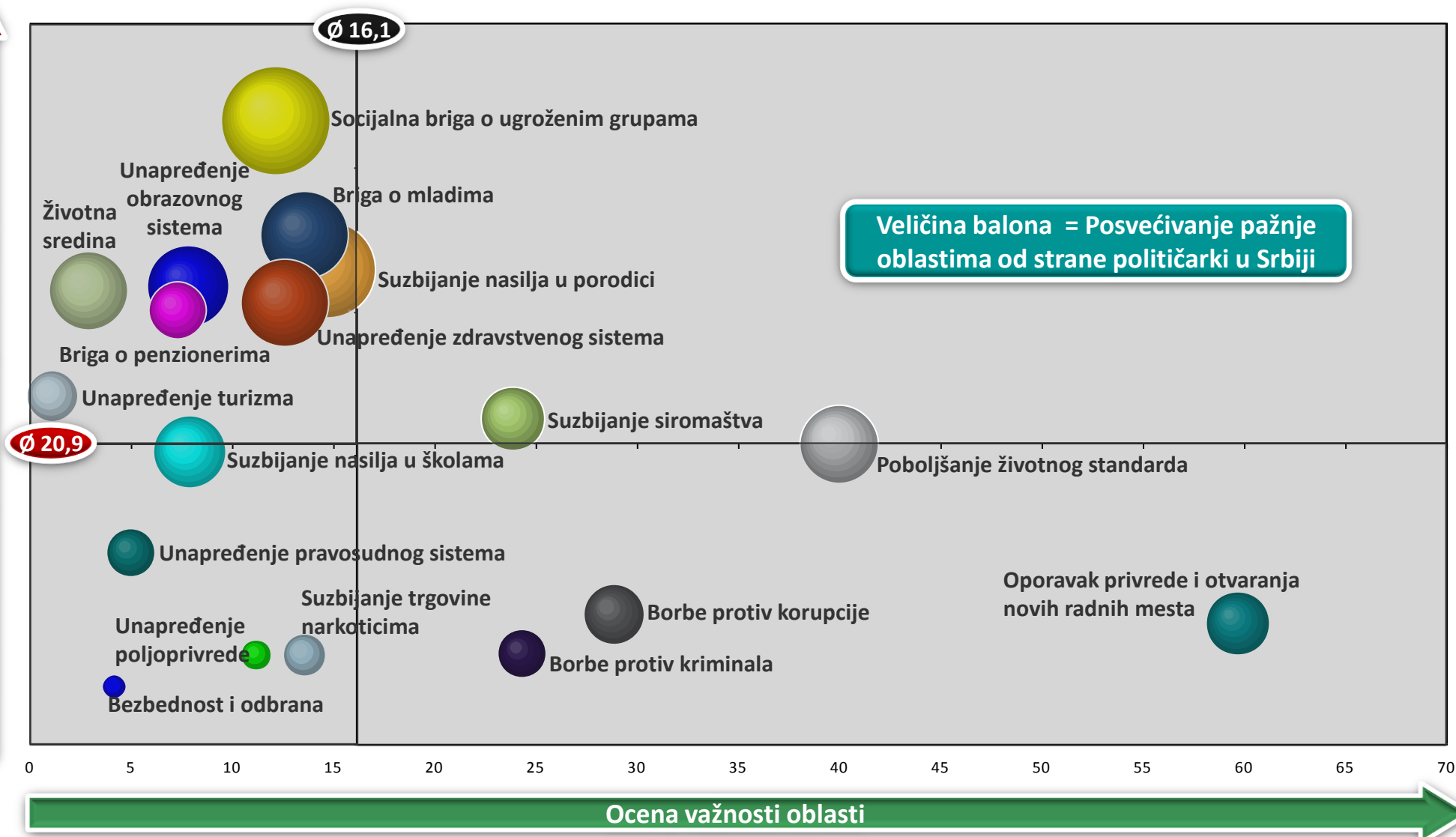
Odnos između ocene važnosti različitih oblasti, percepcije uspešnosti žena i posvećivanja pažnje od strane političarki u Srbiji

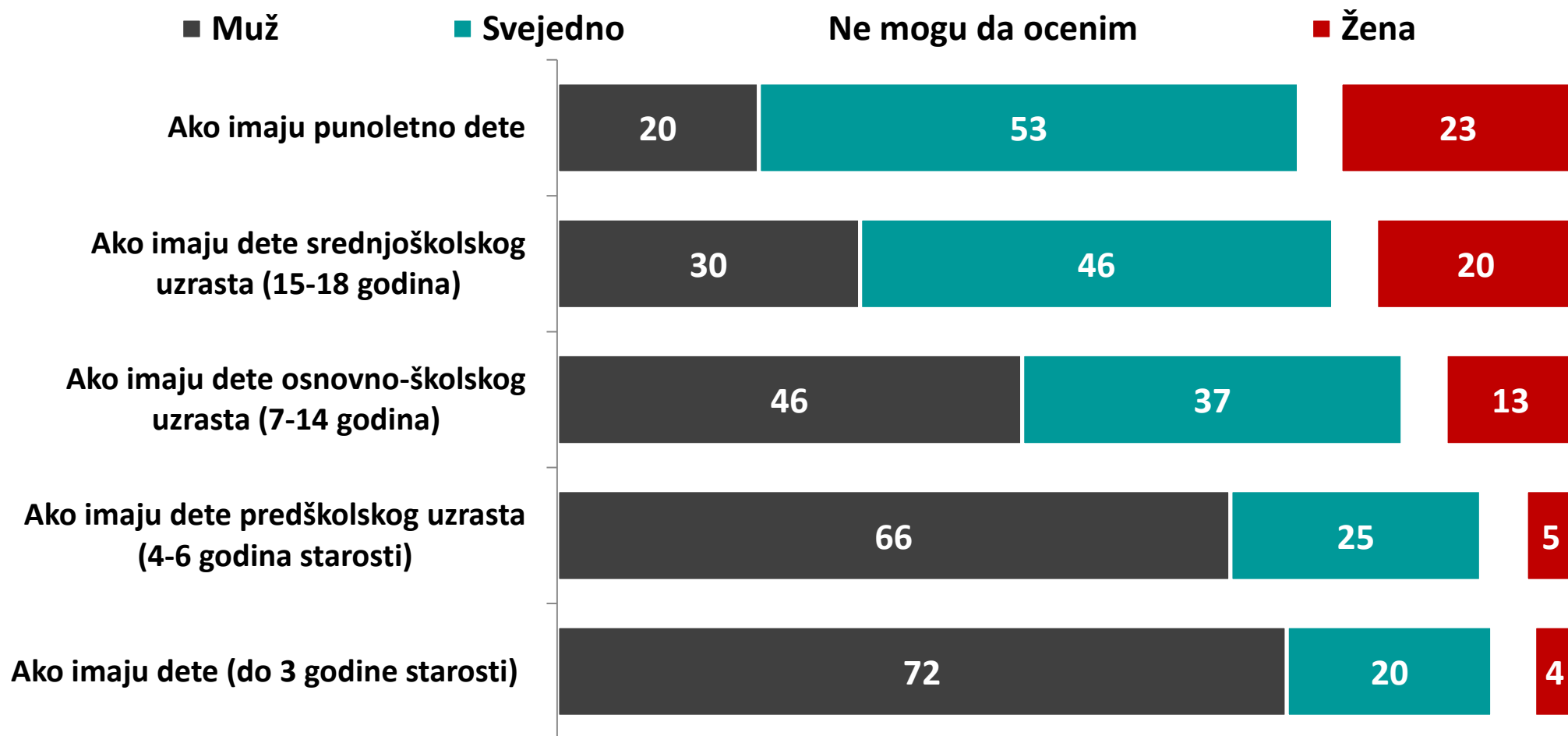
Odnos između ocene važnosti različitih oblasti, percepcije uspešnosti žena i posvećivanja pažnje od strane političarki u Srbiji

Percepcija veće uspešnosti žena

Prihvatljivost da se jedan od bračnih partnera bavi politikom – muž ili žena

Zamislite porodicu koju čini bračni par sa detetom. Ukoliko bi jedan od bračnih partnera trebalo da se bavi politikom, šta bi za Vas lično bilo prihvatljivije, da u politiku uđe muž ili žena? Ukupna populacija

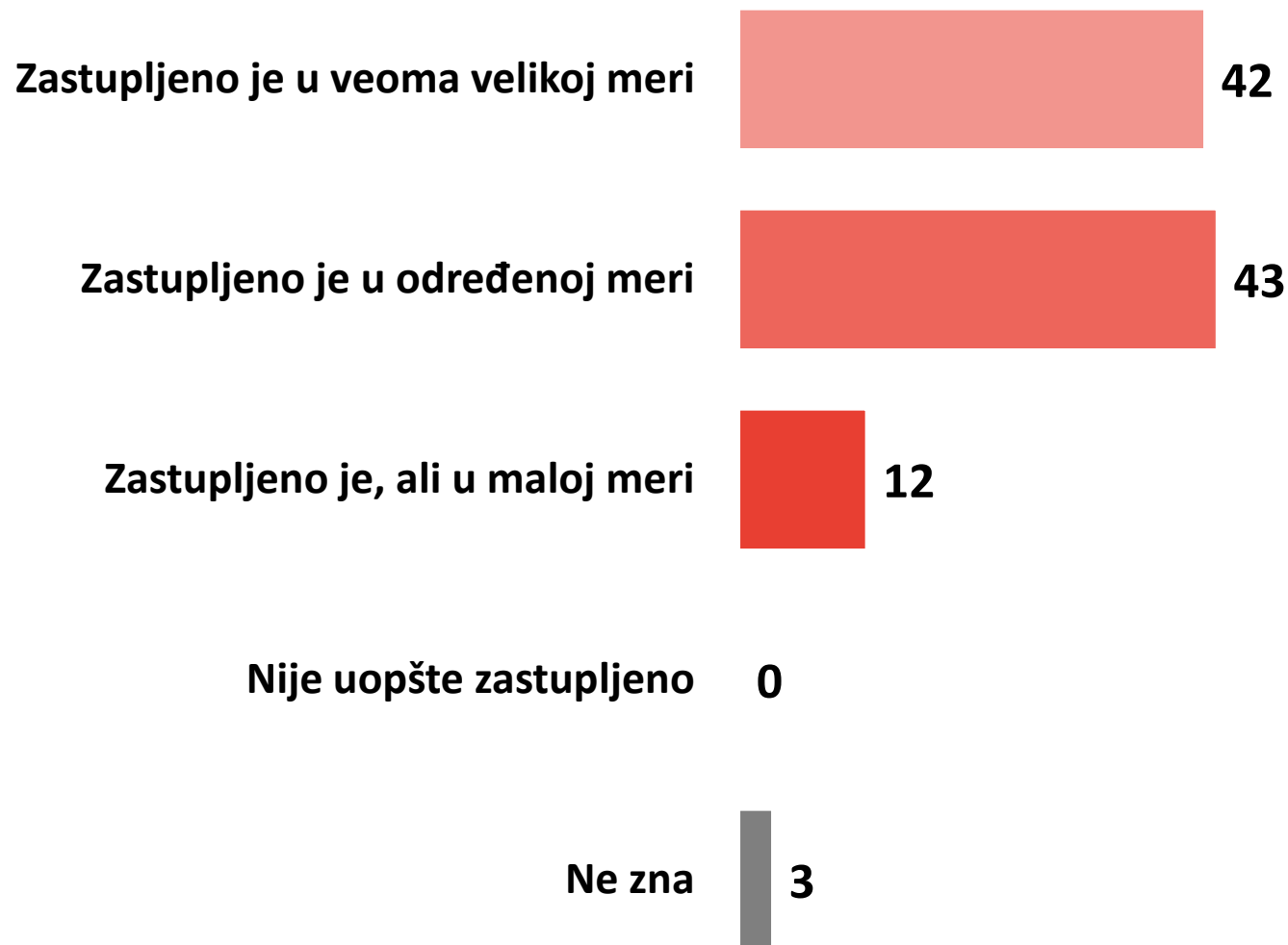
7

Nasilje u porodici

Percepcija zastupljenosti nasilja u porodici

Po Vašem mišljenju, u kojoj meri je porodično nasilje zastupljeno u Srbiji? Jedan odgovor. Ukupna populacija.

Percepcija uzroka porodičnog nasilja

Šta su, po Vašem mišljenju, uzroci porodičnog nasilja? Zbog čega dolazi do nasilja u porodici? Zbog čega još? Više odgovora. Ukupna populacija.

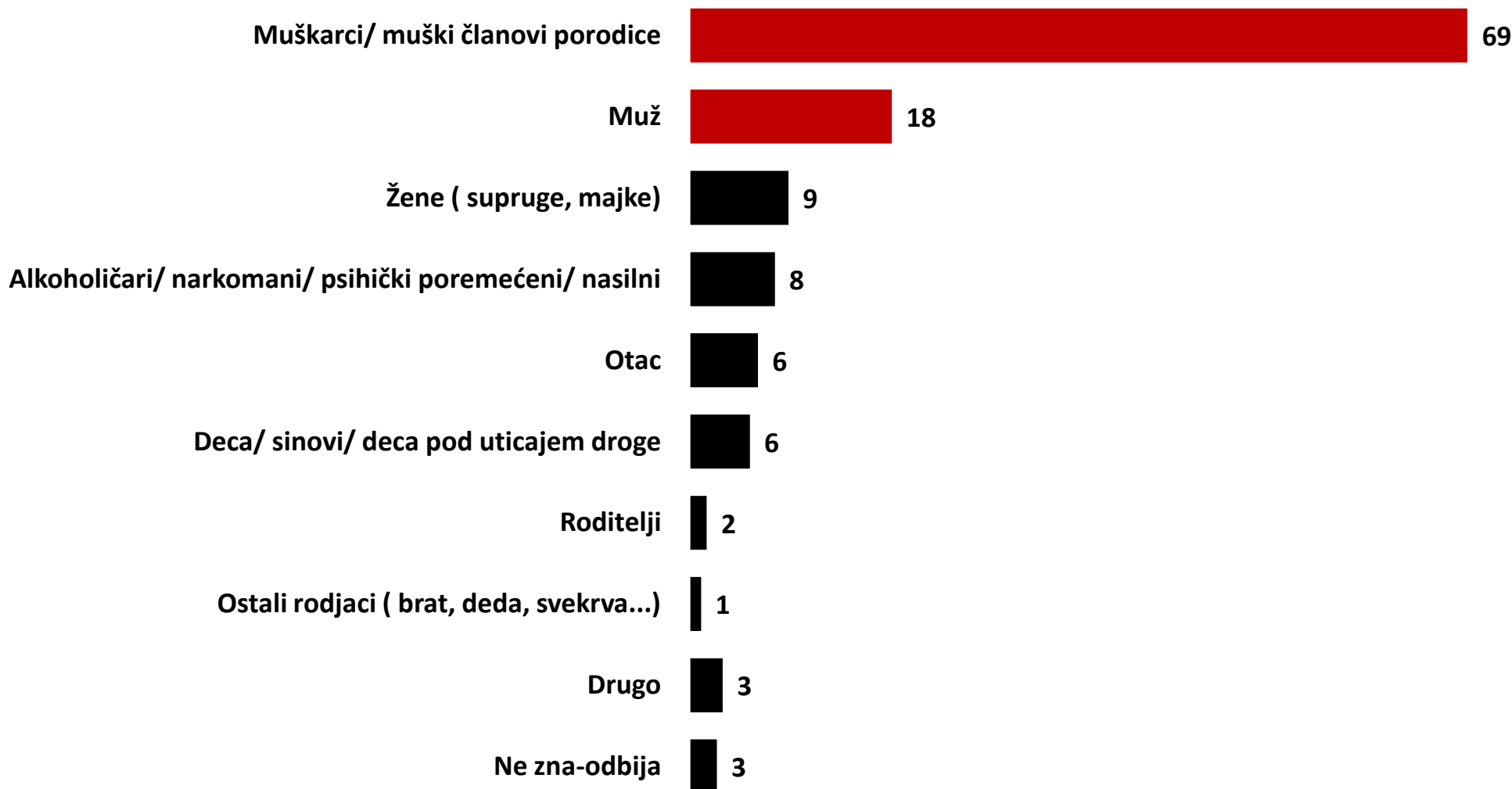
Percepcija žrtava porodičnog nasilja

Ko su, po Vašem mišljenju, najčešće žrtve nasilja u porodici? Ko još? Više odgovora. Ukupna populacija.

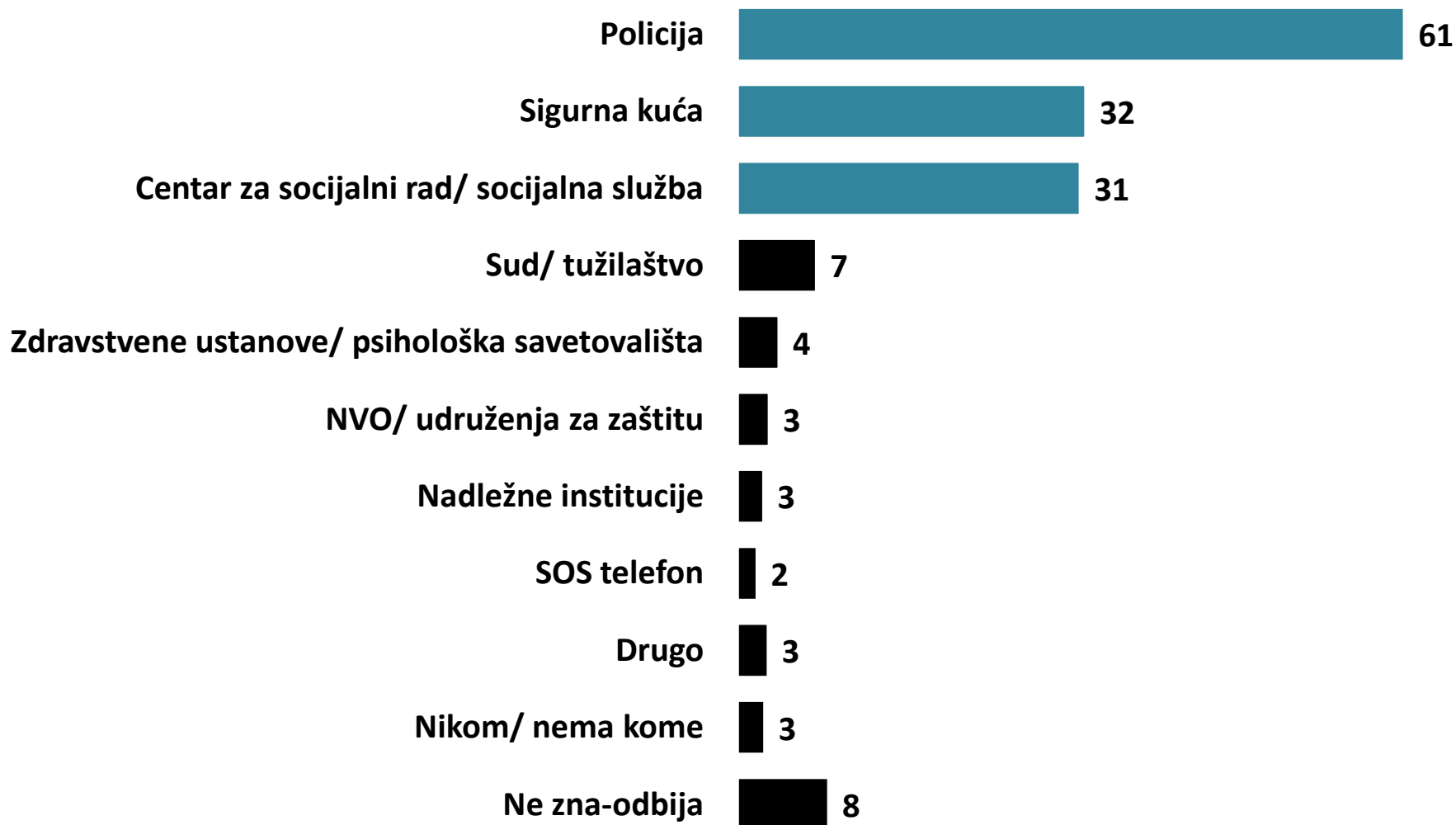
Percepcija osoba koje vrše porodično nasilje

Ko su, po Vašem mišljenju, najčešće osobe koje vrše nasilje u porodici? Ko još? Više odgovora. Ukupna populacija.

Percepcija organizacija/institucija kojima mogu da se obrate žrtve nasilja

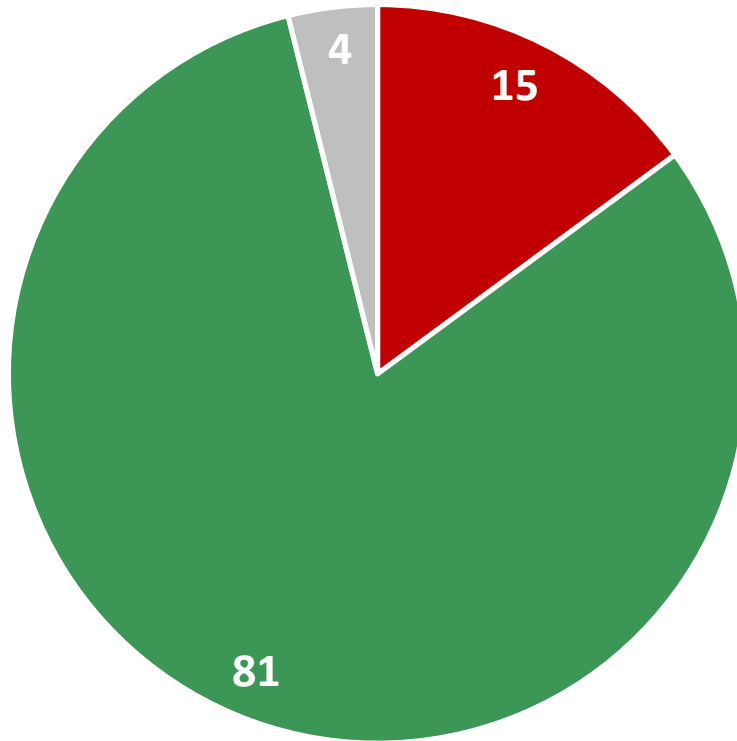
Kojima sve organizacijama ili institucijama mogu da se obrate žrtve porodičnog nasilja? Više odgovora. Ukupna populacija.

15% građana/ki Srbije nasilje doživljava kao privatnu stvar

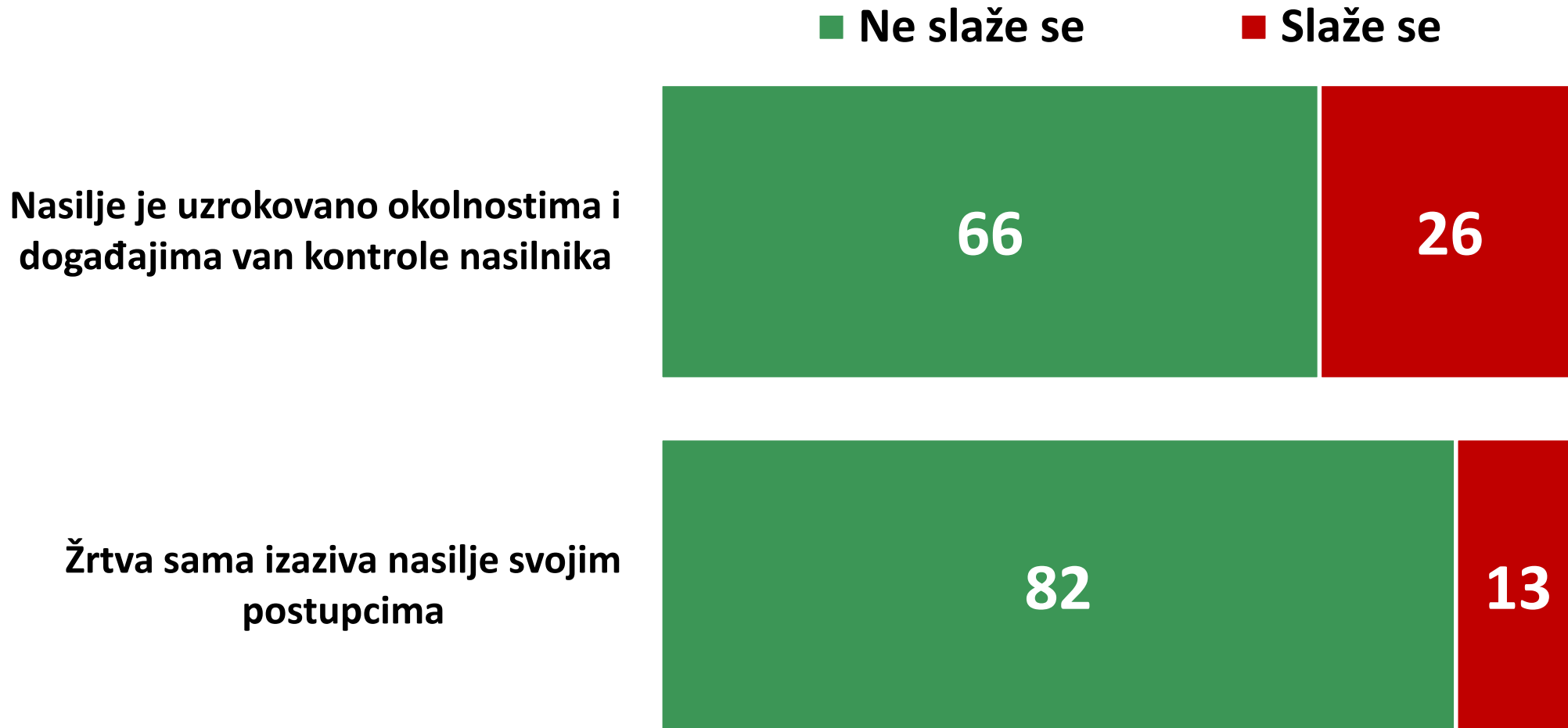
Ljudi imaju različita mišljenja o nasilju u porodici. Neki ljudi kažu da je nasilje u porodici privatna stvar i da žrtva nasilja treba sama da odluči da li će nadležnim institucijama prijaviti nasilnika. Drugi kažu da nasilje u porodici nije privatna stvar i da nadležne intitucije moraju intervenisati bez obzira na to da li je žrtva nasilja u porodici prijavila nasilnika. Koje od ta dva mišljenja je bliže Vašem? Jedan odgovor. Ukupna populacija.

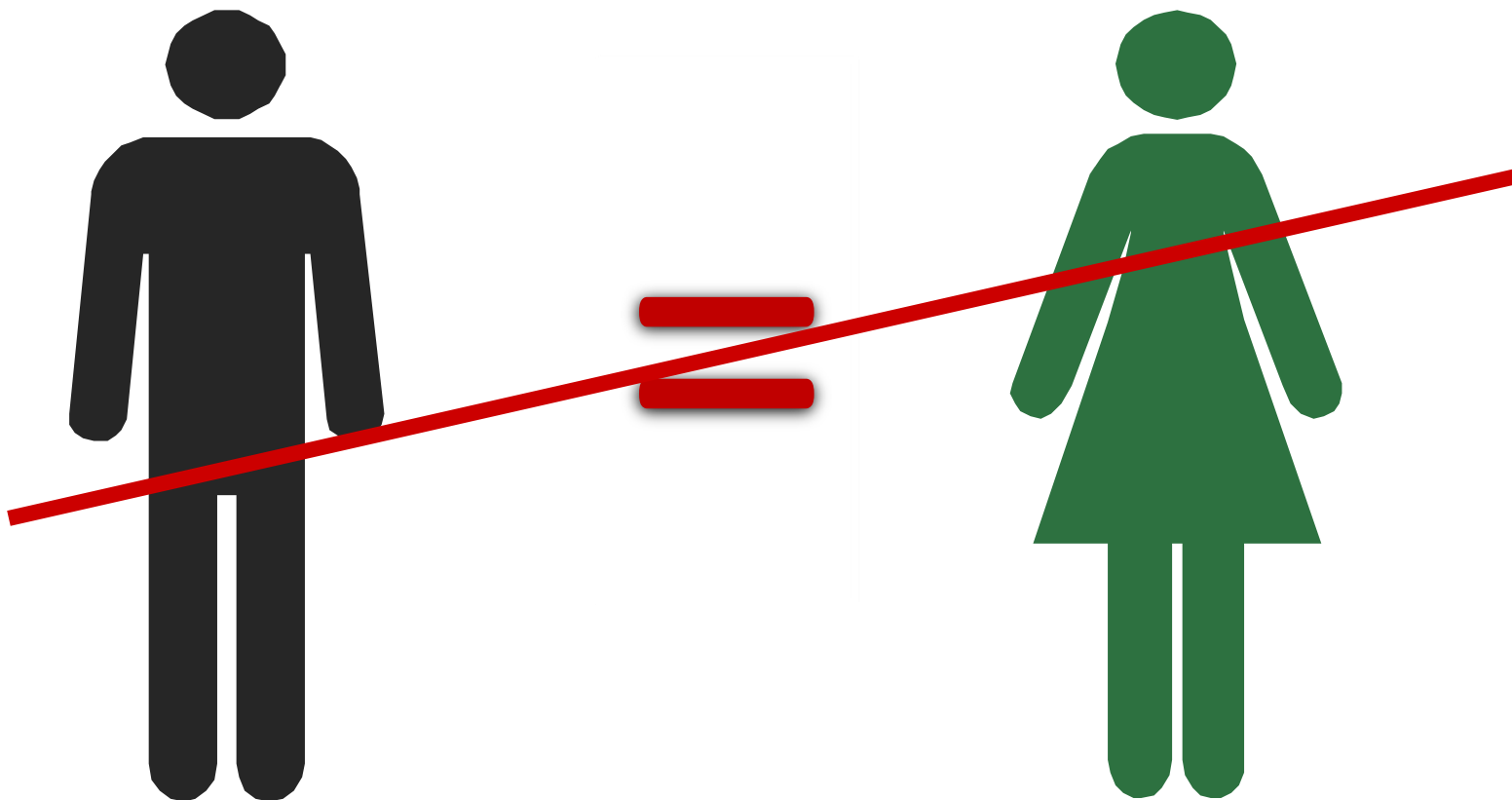
- Nasilje u porodici je privatna stvar i žrtva nasilja treba sama da odluči da li će nadležnim institucijama prijaviti nasilnika
- Nasilje u porodici nije privatna stvar i nadležne intitucije moraju intervenisati bez obzira na to da li je žrtva nasilja u porodici prijavila nasilnika
- Ne zna

Ali je znatno veći procenat onih koji nasilje relativizuju i opravdavaju okolnostima

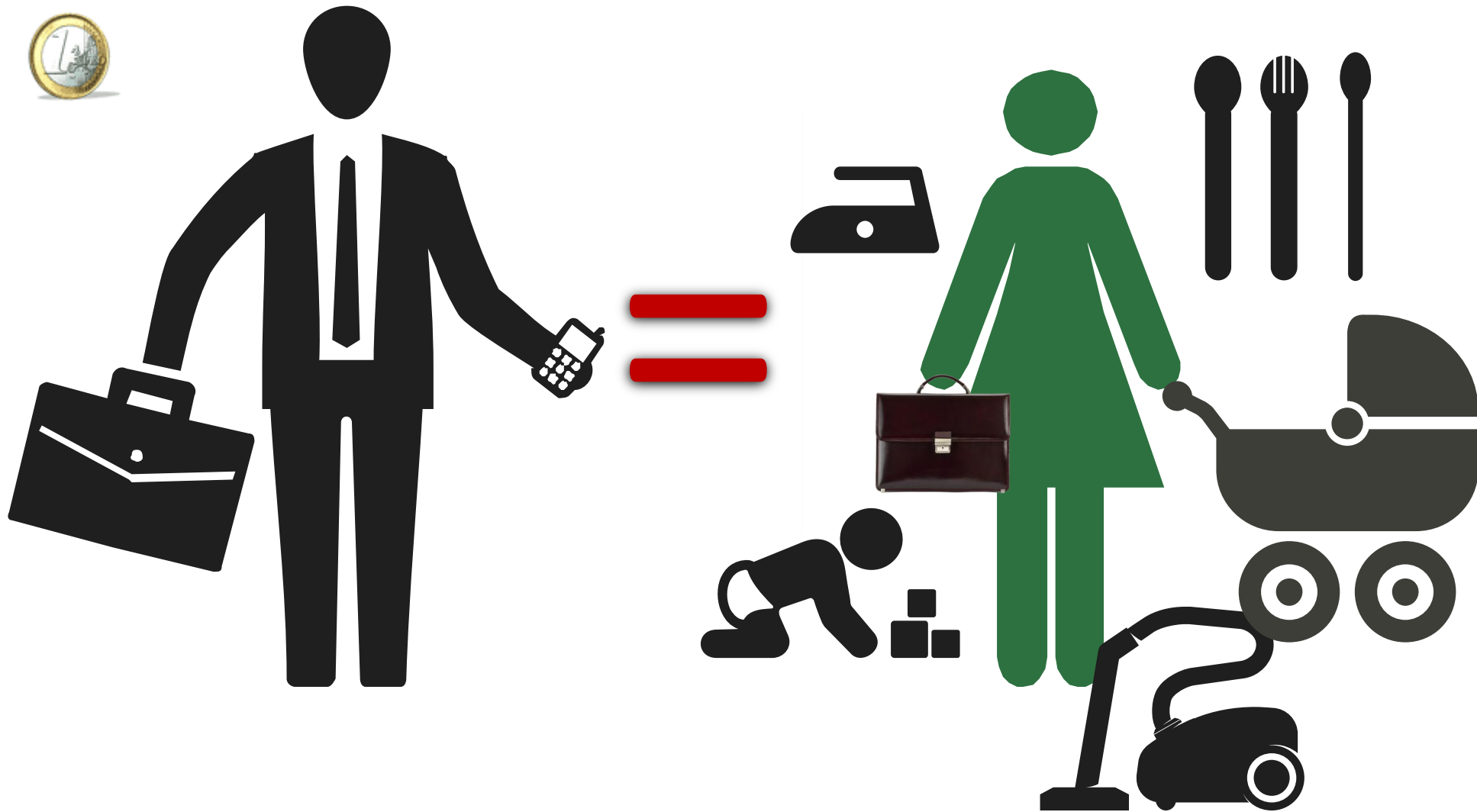
Sada ću vam pročitati dve tvrdnje koje se odnose na nasilje u porodici, a Vas molim da mi za svaku od njih kažete u kojoj meri se slažete sa njom. Ukupna populacija

ZAKON KAŽE...

ALI REALNOST DEMANTUJE: „NEKI SU JEDNAKIJI OD DRUGIH“:

Hvala na pažnji!